

Posudek vedoucího práce

Lucie Večeřová: Reakce papoušků šedých na hudební stimuly

Posudek vypracovala: Tereza Roubalová

Autorka se v práci zabývá vnímáním hudby papoušky šedými chovanými v zajetí a jejich odezvami na stimuly s různým stupněm melodičnosti a rytmu. Práce si klade za cíl popsat, zda zkoumaní papoušci vokálně či behaviorálně (nebo v kombinaci obojího) reagují na přehrávané stimuly, případně reakce poté analyzovat a usuzovat z nich, zda mají papoušci hudební preference. Práce navazuje na předvýzkum uskutečněný ve stejné laboratoři o několik let dříve. Zároveň je částí širšího projektu zaměřeného na vnímání melodie a rytmu u papoušků šedých ve srovnání s vnímáním hudby u lidí. Možné preference různých hudebních žánrů byly již u papoušků popsány především ve studiích zaměřených na životní pohodu zvířat, ale s ohledem na individuální rysy jednotlivých papoušků a odlišnosti v sociálních skupinách je nezbytné nejprve zjistit, jak zkoumaná skupina na vybrané stimuly reaguje, případně jaké faktory mají na jejich reakce vliv. Tato práce je tak základem pro detailnější zkoumání papouščích preferencí a pro mezidruhové srovnání.

Autorka pracovala příkladně samostatně především při realizaci empirické části, kdy prokázala kreativitu, technickou zdatnost a schopnost poradit si s nenadálou situací. Na druhou stranu, vyšší míra samostatnosti se bohužel negativně promítla do písemné podoby práce. Především teoretická část trpí stylistickými nedostatky, pravděpodobně z důvodu časového rozvržení. Jedná se předně o logiku textu, na což jsem autorku opakovaně upozorňovala. Kvalita práce se zlepšuje v empirické části a vrcholí diskusí, na které si autorka dala záležet a diskutovala všechny závěry v kontextu nastudované literatury, sama zhodnotila limity studie a navrhla možná řešení do budoucích výzkumů. Z důvodu kolísavé kvality práce se k jednotlivým částem vyjádřím detailněji.

Obecně lze v teoretické části pochválit rozsah využití literatury s ohledem na to, že není příliš mnoho studií, které se zabývají muzikalitou u papoušků. Autorka se tak v práci zaměřuje i na vokální a kognitivní schopnosti papoušků, které s muzikalitou souvisí, a naznačuje i srovnání s lidmi. Ve většině případů jsou zdroje správně odcitované až na Péron et al. (2012), který se v práci opakovaně objevuje bez „et al.“ (např. str. 11) a u popisů předchozích experimentů občas chybí upřesnění o čí studii se jednalo, ačkoli je na konci výroku správně uvedený zdroj.

Bohužel v této části práce nejvíce pokulhává stylistika a konsistence – logika textu. Stylisticky jsou rušivé větší mezery mezi některými odstavci, které patří pod stejný tematický nadpis (viz str. 19–21). Určité formulace působí kostrbatě a neakademicky, např. na str. 20 „*V průběhu experimentu z roku 2010 se stalo, že se papoušci navzájem imitovali a zpívali spolu duety (Giret et al., 2010).*“ Dochází zde k opakování informací dokonce v jednom odstavci, např. na str. 14: „*Hudba byla u lidí od pradávna vnímána jako prostředek sloužící ke komunikaci. Tato forma komunikace plnila funkci emocionální, duchovní, a také funkci intuitivní (Říhová, 2011). Hudba má pro člověka také komunikační funkci a díky ní lidé vyjadřují své duševní stavy (Kunetka, 1989).*“ Autorka v odstavcích občas přeskakuje z tématu na téma bez jasnější návaznosti, a některé odstavce evidentně spadají pod jiné nadpisy. Jako příklad lze uvést druhý odstavec na str. 16, který je pod nadpisem „Vnímání rytmu u lidí“, ale zabývá se synchronizací zvířat do rytmu. Podobný odstavec, který je mimo téma, je na začátku strany 19. Nekonzistentnost textu je zřejmě výsledkem jeho přepisování a nedostatkem času k jeho opětovnému pročtení.

V empirické části autorka uplatňuje své zkušenosti s hudbou, především v popisu stimulů, i když se u některých popisů nechává trochu unést a uvádí informace, které nejsou zcela relevantní k výzkumu. Podobně zde až příliš rozepisuje hypotézy, jejichž hlubší načrtnutí by bylo vhodnější pojednat na konci

teoretické části. Kvituji, že sama zaznamenala odlišné osobnosti jednotlivých papoušků a před psaním práce se zamyslela nad tím, zda a jak mohou tyto odlišnosti ovlivňovat počet a druh jejich reakcí. Přestože čtyři sezení jsou pouze zlomkem plánovaných sezení v širším výzkumu a může se to jevit jako malý počet (což autorka reflektuje v limitech práce), věnovala analýze nahrávek a statistickým výsledkům velké úsilí. Kódovala nahrávky v plném rozsahu, s výjimkou kontrolních stimulů, což vyžaduje mnoho hodin práce obzvláště v případě kódování několika subjektů při poměrně rozsáhlém etogramu, který byl použit v této práci. Autorka z malého počtu sezení vytěžila velké množství kvantitativních i kvalitativních informací o vokálních i behaviorálních reakcích papoušků. Pro zjednodušení interpretace behaviorálních reakcí by se nabízela redukce sledovaných prvků, které nebyly u papoušků zachyceny nebo sloučení některých prvků do větších skupin. V této části lehce zhoršuje orientaci nepřesnost označování tabulek nebo obrázků, kdy se prvek nachází na jiné straně, než je napsáno v textu (např. na str. 49). Matoucí může být také umístění označení grafu pod graf (nikoli nad něj, jak je běžnější), což zde způsobilo i situaci, kde označení je až na další straně (str. 57-58).

Autorka v diskusi podrobně rozebírá předeslané hypotézy. Papoušci reagovali na přehrávané stimuly behaviorálně i vokálně, kdy převažovala vokální složka, což odpovídá charakteristice druhu jako vysoce vokálního. Ukázala se u nich i preference rychlejší rytmičtější hudby, jak práce předpokládala. Autorka správně podotýká, že ne všechny behaviorální projevy značí zájem o stimul, ale mohou být naopak ukazatelem nezájmu. Zároveň vyzdvihuje, že osobností charakteristiky papoušků jsou faktorem, který může ovlivnit četnost a typ jejich reakcí. Nicméně, pojetí synchronizace v diskusi zřejmě úplně nedopovídá studii Schachner et al. (2009), kde je synchronizace do rytmu přesně definovaná a má jiné metodologické ukotvení. Proto mám dotaz na to, jak konkrétně vypadala podle autorky zmiňovaná pozorovaná synchronizace. Byla to synchronizace více jedinců? Kolika? Šlo o synchronizaci více prvků od více jedinců?

V širší interpretaci brání nižší počet zkoumaných jedinců, který je ale v podobných studiích běžný. Podobně byla omezená i škála stimulů na základnější typy, kde se nabízí budoucí detailnější prozkoumání, které autorka sama navrhuje.

Celkově autorka v práci prokázala schopnost samostatně pracovat a provést výzkum včetně schopnosti řešit nastalé obtíže. Dokázala solidně pracovat s širším okruhem literatury, nicméně dojem kazí nekonzistentní struktura práce a stylistické nedostatky.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

V Praze dne 2. 6. 2023

Tereza Roubalová